

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum omne votum obliget ad sui obseruationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Circa bona quae non sunt praecepta, nec consilia, ut nubere, quodlibet occurrit, An votens nubere, uerum votum emittat, & consequenter teneatur nubere. Videtur enim primo, quod sic, primo, quia votum non minus obligat, quam iuramentum: sed iurans nuptias, teneatur ad illas, nisi ingrediatur religionem. et proinde in modo vo-

quod factus esset super eum, spiritus domini: quia fides & deuotio ipsius, ex qua motus est ad uouendum, fuit a Spiritu sancto. Propter quod ponitur in catalogo Sanctorum, & propter uictoriam quam obtinuit: & quia probabile est eum peccauisse de facto iniquo, quod tamen aliquod bonum figurabat.

AD TERTIUM dicendum, quod maceratio proprii corporis, puta, per uigilias & ieiunia, non est Deo accepta, nisi in quantum est opus uirtutis: quod quidem est in quantum cum debita discretione fit, ut scilicet concupiscentia refranctur, & natura non nimis grauetur. Et sub tali tenore possunt huiusmodi sub voto cadere: propter quod & Apostolus Rom. 12. postquam dixerat, Exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, Deo placentem: addidit, Rationabile obsequium uestrum. Sed quia in

consiliorum, quae non sunt de genere bonorum, quorum uinculum displicet Deo, ut ostenditur: quoniam haec, de quibus est questio, sunt bona moraliter, & ut patet, praecepta sunt. Qui matrimonio iungit uirginem suam non solum non peccat, sed bene facit. Considerandum itaque est, quod quodam est boni generis, quod non solum est tale bonum opus, sed continet in se status mutationem, ut patet de matrimonio. Qui enim matrimonium contrahit, statim mutat: quoniam de statu continentium ad statum transit coniugatorum. Mutatio autem status potest esse duplex, scilicet descendens, & ascendens. Et quia mutatio de statu continentium ad statum coniugatorum non est mutatio ascendens, sed descendens, ut patet: praeceptum autem continentium est quod dicitur, nubere est descendere a statu meliori ad statum minus bonum. Sed quoniam status non semper continentia personae, quoniam multi sunt in statu continentium qui non sunt continentia, quibus dicitur ab Apostolo, Melius est nubere quam uiri: ideo distinguendum est, quod votum nubendi dupliciter fieri potest. Primo absolute: & sic non ualeat: quia est votum de declinando a statu continentium ad statum coniugatorum, quae declinatio est sic licita, est tamen minus grata Deo, cui fit promissio uotum, quam perseverantia in statu continentium, in quo manet uouens. Constat enim quod promissio de minus grato alicui, quam ad quod habet, non obligat illi, quia mallet perseverare in eo quod habet. Haec autem est huiusmodi, quia est promissio de declinando a meliori. Et de Deo scriptum est, quod mouet ad disponendum ascensionem in corde hominis, quem adiuvat. Non est igitur, absolute loquendo, votum, cum quis uouet nubere. Secundo, potest dictum votum fieri propter fornicationem uitandam, quia scilicet cognoscit se libidem, & nisi nubat, cadet in crimina multa: & secundum antea dicta votum uideatur ualidum: Quia si votum de indifferenti absolute, differenti autem quo ad causam a malo, obligat, ut dictum est, a fortiori votum de bono remedium datur tot peccatis obligat. Et haec quidem ratio concluderet, nisi esset differentia in hoc, quod indifferens relatum ad causam, nullam implicat culpam. Matrimonium autem relatum ad uitandam propriam fornicationem, culpam continet ueniale apud Auctorem in quarto sententiarum, dist. 37, ratione superfluitatis. Nullum autem culpabile potest sub voto cadere: & propterea hoc sequendo diceretur, quod nec sic votum nubendi ualeat. Ego autem non uideo superfluitatem aliquam in tali remedio respectu humanae naturae sic infirmae, ut est. Quoniam si in carne praeter carnem uiuere, angelicum potius est, quam humanum, consequens est quod communiter loquendo, superare ac domare concupiscentias sub perpetua continentia, angelicum quoque sit, & ueroque uirtutis, non humanae: ac per hoc humana ratione utendo,

A Sapiens uiri, qui non potest se continere, esse uideatur uti tali remedio: & quicquid detrimenti actualis rationis in huiusmodi matrimonio continget, recopenatur non solum ex bono eius finis tot periculorum, sed etiam ex quiete multo maiore passionum concupiscentiae, ut experientia testatur. Et sic opinor votum nubendi factum propter fornicationem uitandam ab impotente se continere propter suam fragilitatem &c. esse ualidum: quia nulla culpa huiusmodi matrimonio esse uideatur. Nec propterea arguo Auctorem, qui absolute loquitur de matrimonio uiri propter fornicationem uitandam. Hoc tamen in loco proprio, Deo dante, dicitur resolute examinando matrimonium bona, ut est officium, ut est contractus, ut est remedium, ut est sacramentum.

his quae ad seipsum pertinent, de facili fallitur homo in iudicando talia uota, congruentius secundum arbitrium superioris sunt uel seruanda, uel praetermittenda: ita tamen quod si ex obseruatione talis uoti magnum, & manifestum grauumen sentiret, & non esset facultas ad superiorem recurrendi, non debet homo tale votum seruare. Vota uero quae sunt de rebus uanis & inutilibus, sunt magis deridenda, quam seruanda.

ARTICVLVS III.

Utrum omne uotum obliget ad sui obseruationem.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod non omne uotum obliget ad sui obseruationem. Homo enim magis indiget his, quae per alium hominem sunt, quam Deo, qui bonorum nostrorum non eget: sed promissio simplex homini facta,

iuramentum. Nam uotum soli Deo fit, iuramentum autem homini praestatur. Ac per hoc sicut alios contractus rerum iuramento inter homines firmatos, teneatur quis seruare, ita contractum personarum. Licet enim Deo minus grata sit promissio matrimonij, quam perseverantia in statu continentiae, homini tamen cui facta est promissio matrimonij, magis grata, ac per hoc debita est obseruatio promissio, quam recedere a promissio.

Ad secundam dicitur, quod uotum de minori bono potest dupliciter intelligi, scilicet in genere, uel absolute. Si in genere bonorum supererogationis, sic uerum est, quod ualidum est, ut obiciendo probatur. Potest enim sub uoto cadere quodlibet supererogationis bonum, quantum unum fit minus alio. Si absolute, sic non est uerum uniuersaliter, ut patet ex dictis.

In responsione ad secundam, nota quod Auctor non dicit, Quaedam sunt quae possunt bonum, uel malum euentum habere; sed dicit, Quaedam bona in se sunt, quae possunt bonum, uel malum euentum habere. Nota autem hoc, quia oportet uotum, si uotum est, habere propriam materiam, scilicet bonum, sicut uotum Iepse, cuius materia propria fuit immolare Deo: sed quia materia remota uoti, quae erat materia sacrificij, scilicet animal immolatum, erat incerta, ponit habere bonum, uel malum euentum, ut habuit. Praesupponit igitur semper in uoti materia bonitatem, & deinde seruare euentus: quoniam ubi desisset bonitas, uotum non esset. Et propterea dictum est, quod nec illicita, nec opposita consiliorum, nec indifferentia possunt esse materia uoti: nihil enim horum est bonum.

In responsione ad tertium in articulo secundo, nota duo. Primo, quod licet non dicit, quod quando obseruatio uoti est manifeste nocua notabiliter, requiratur recursus ad superiorem, etiam in promptu habuit: sed dicit, quod congruentius talia uota secundum superioris arbitrium &c. Et ratio est, quia desinit in tali casu res promissa.

Et abstineret, esse pro tunc materia uoti, ex quo non est pro tunc actus uirtutis talis maceratio corporis, ut in litera habes. Secundo, quod uota de uanis & inutilibus, quae sunt indifferentia, sunt deridenda, & non seruanda: & ratio est, quia non placent Deo uana, aut inutilia, cui sola bona placent. Uniuersaliter quippe uerum est, quod oportet materiam uoti bonam esse moraliter: quamuis, ut patet ex dictis, hoc non sufficiat ad uoti materiam.

Super Questionis octingentesimae huius Articulum tertium.

IN articulo tertio, questio 88. nota, quod fides in morali theologia doctrina dupliciter sumitur. Primo, pro uirtute theologali, de qua in principio huius libri tractatum est. Secundo, pro uirtute morali, quae (ut Augustinus ex Cicero in quarto de reip. inquit) sunt dicta, seu pollicita, quae deus est principium. Secunda Secunda S. Thomae. DD 2 quae

4 dif. 38. q. 1. art. 1. & ar. 4. q. 1. col. 86. ad 3.

que etiam hosti feruatur, quod dictum est. Et de hac modo est

fermo, cum fideles, aut infideles in promissionibus seruandis dicimus.

In eodem 3. articulo in responsione ad primum, caue ne fallaris, nesciens vnum vocabulorum apud auctorem, & putes quod

simplex promissio obliget secundum honestatem, hoc est, congruitatem. error est iste. Virtus si quidem auctor honestatis nomine contra legem extremis coactiua, vt patet superius in quaestio. 80. Intedit namque auctor, quod debitum est duplex, civile, & morale. Et hoc vocat alio nomine debitum ex honestate: & hoc morale, seu ex honestate debitum, subdiuiditur in debitum morale sine quo honestas morum feruari nequit. & quod est propter melius, vt patet ibi. Ex hoc igitur quod simplex promissio obligat ex honestatis debito, intelligit quod obligat secundum debitum morale, quod spectat ad forum conscientiae. Vnde & in litera dicitur, quod obligat ex naturali iure: quia minus non potest civiliter cogi, hoc est, a iudice damnari. & ex his patet doctrinam in primo articulo traditam de obligatione simplicis promissionis, esse consonam auctori.

Adverte quoque quantum a seipso in 38. dist. quarti sententiarum, differat auctor hic, dum alius naturam, vimque promissionis contemplantis, ex ipsa vim obligatoriam ad Deum intulit.

In responsione ad secundum in eodem tertio articulo, dubium occurrit, an ille qui vouit hanc religionem in hoc monasterio terminat, & principaliter, & sine sua noua culpa repulsius est, teneatur seruare castitatem. Et est ratio dubii, quia in voto religionis, etiam huius, includitur votum continentiae: ac per hoc si non potest seruare votum religionis, quia hoc non est in potestate sua, teneatur seruare votum continentiae, quia hoc est in potestate sua, sicut dicitur in littera de ea qua vouit virginitatem, & postmodum est corrupta, quod teneatur seruare quod potest, scilicet continentiam. Et confirmatur, quia in litera dicitur, quod si illud, quod quis vouet ex quacunque alia, hoc est, non culpabili causa, impossibile reddatur, debet homo facere quod in se est, vt saltem habeat promptam voluntatem faciendi quod potest. Iste igitur qui sic repulsius est, ex quo religio quam vouit, facta est sibi impossibilis ex aliorum voluntate, debet habere promptam voluntatem faciendi quod potest: constat autem quod potest continere, ergo teneatur continere.

In oppositum autem est, quia cum quis vouet quod est in alterius potestate, si ille in cuius est potestate, non vult, vouens est absolute ipso facto, tamquam votum conditionaliter factum non extante conditione: sed hoc est huiusmodi, ergo, & confirmatur, quia accessorium sequitur naturam principalis: continentia autem accessoria est ad religionem, si ergo ille est absolutus a voto religionis, ergo & a voto continentiae in religione incluse.

Ad hoc dici potest, negando quod in tali voto claudatur votum continentiae. Potest enim votum religionis dupliciter intelligi, scilicet vt sit religionis constitutiuum, vel obiectiuum. Nam si est votum religionis constitutiuum, hoc est, constituens religionem, constat quod includit tria essentialia religionis vota. Et hoc est votum, quod in professione emittitur. Si vero est votum religionis obiectiuum hoc est, habens religionem pro obiecto tantum, quia scilicet vouet se futurum religiosum, in tali voto non claudatur votum continentiae: cuius signum est, quod si antequam fiat religiosus, fornicaretur, non facit contra votum castitatis.

Sed hac responsio licet bene distinguat, male tamen soluere videtur: quonia vouens religionem, & eius perseverantiam, vouet hinc ad tantum tempus & assumere religionis statum, & perseverare in eo. In hoc autem secundo includitur castitatem seruare: vnde & adueniente tempore quo esset in mora, si fornicaretur, faceret contra votum castitatis. Manifestatur autem hoc esse verum ex eo, quod si habens tale votum, statum matrimoniale ingredereur, non posset exigere debitum, sicut habens votum continentiae non potest exigere. Sed quoniam difficultas ista, scilicet, an in tali voto claudatur votum continentiae, non est clara, ideo tractanda est praesens quaestio, praesupponendo quod in voto simplici religionis, continetur votum continentiae impli-

cite. Aliter ergo dicitur distinguendo de modo

Aut enim intendit: se obligare ad continentiam

non posse recipi in religione: aut si cogatur

teneatur ad continentiam, in secundo non. licet qua nouit virginitatem seruare, & postea corrumpitur: uel uir, qui vouet pecuniam dare, & postea amittit pecuniam. ergo non semper votum est obligatorium.

3. Præter. Illud, ad cuius solutionem est aliquis obligatus, statim soluere tenetur: sed aliquis non statim soluere tenetur quod, quod vouit, præcipue cum sub condicione futura uouet. ergo votum non semper est obligatorium.

Sed contra est, quod dicitur. Quodcumque uoueris, redde. Multoq; melius est non uouere,

gionis est status religiosus, ad quem quilibet inuoluntate uora obedientiae, paupertatis, & castitatis. Rationum de eo quod est in potestate alterius, habet rationem, si ille uoluerit, seu non contradiderit, non est illicitum, aut fauuum: & contra: quod uouet religionis statum in hoc monasterio, in hoc loco, & capitulo, conueniens est quod tale votum in statuendo religionis statu, & perseverando in monasterio, si monasterio placuerit: materialiter uanda obedientia, castitate, paupertate, &c. Cuius exiter in proposito casu, quia monasterium realiter formalis, que sub conditione pendebat, postea quod votum totaliter cessat. & licet possit talis votum que conscientiam scrupulo. Et confirmatur hoc votum & paupertatem & in uoto religionis, & continentiam: quoniam in re ipsa sentatur naturaliter uoluntatem seruare hanc, opportunitatem & continentiam facile est, que remanens in secundo aut impotestabilis uia uidentur, vt communiter uocentur religio manuferos se ferent, non uouent: hoc. Hoc autem quod natura talis voti non ferretur super hanc, aut statum, & non aliter: quoniam quod communiter gram naturae rei est. Reddito ergo hanc religionem uir, impossibilis absque sua culpa, absolutus est a voto, sed toto: & ex his patet responsio ad obiectum, quia non nisi materialiter, seu secundum obiectum continentia sub formalis & principaliter continentiam confirmacionem heri dicitur, quod auctoritate debet facere quod in se est, circa ea ad que natura potest. In proposito autem casu non remanet obligatio non extante conditione circa principalem.

In eadem responsione circa eundem casum, dicitur. An semel refutatus ab hoc monasterio, & reuertente, si forte alias admittet eum.

Ad hoc dicitur, quod attendendum est in hoc casu, si sit temporalis, an perpetua. Nam si temporalis, non est simpliciter refutatus. Si uero perpetua, oportet amplius expectare, manifestato casu, quia hoc forte esset indultum contra ad obsequium.

In eadem responsione dubium occurrit de eo, qui alter religione, aut religionem talem pura Praesupponendo est a multis religionibus, aut a pluribus locis, claudatur an teneatur querere per omnes religiones, & per omnia loca, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Ad hoc dicitur, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Et ratio est, quia ex quo obligatur se ad id, quod non potest, debet omnes, a quibus dependet, sequi. Et quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Ad hoc dicitur, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Et ratio est, quia ex quo obligatur se ad id, quod non potest, debet omnes, a quibus dependet, sequi. Et quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Ad hoc dicitur, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Et ratio est, quia ex quo obligatur se ad id, quod non potest, debet omnes, a quibus dependet, sequi. Et quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Ad hoc dicitur, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Et ratio est, quia ex quo obligatur se ad id, quod non potest, debet omnes, a quibus dependet, sequi. Et quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Ad hoc dicitur, quod quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

Et ratio est, quia ex quo obligatur se ad id, quod non potest, debet omnes, a quibus dependet, sequi. Et quantum est ex natura non, quia ex intentione alter accidere. Nam si uouens non intendit aliter accidere.

modo potest discerni intentio uolentium. Nullus siquidem in Italia uolens religionem, intendere se obligare ad eundem in Grecia. Daciam, & similia, si hoc sibi diceretur, quando uouet.

¶ Sed quid, si talis non inuenit nisi monasteria non reformata parata ad eius receptionem, numquid obligatur.

¶ Dicendum, quod quae uocatur monasteria reformata, siue non, si publice contra quod non seruatur de regularis disciplina, sed quilibet ad placitum, & non tenentur male conueniunt fere omnes, non tenentur per se, & que uouet religionem, in ueritate habere conseruationem talium monasteriorum. Scripsum est enim, cum peruerso peruerteris. Secus autem est, si uocatur uita communis, & tamen in ueritate bene uiuentem cum amore domini in substantialibus, & multis accidentibus sub praedicatorum cura in ueritate: quamuis non ita distincte uiuentur, ut regularis exigit disciplina. Hoc enim modo omnes antea hodie uidentur esse religionem secundum ueritatem: quamuis secundum uocabula quaedam regularis uita uocentur, & sint in respectu ad laxiores.

¶ In eadem responsione, pro quanto ibi tractatur, quando uotum est factum impossibile ex culpa uolentis, dubia duo simul occurrunt. Primum est, Ad quid tenetur, qui uouit ingredi religionem, & postmodum contraxit, & consumauit matrimonium. Secundum est, Ad quid tenetur, qui uouit perseverare in religione, & post contraxit, & consumauit matrimonium. In utroque siquidem casu factum est uotum impossibile ut obtemperet, ex culpa uolentis, qua uoluntarie conuenit se obligari.

¶ Ad primum horum dicitur, quod cum uotum de ingressu religionis intelligatur, secundum formam Ecclesiae, scilicet ut ingressus bona fide probaturus & probandus, manifeste patet, quod in tali uoto non clauditur uotum continentiae, nisi in potentia, quae est conditio diminutens: homo enim in potentia, non est homo, & simile est de aliis religionis uotis. Vnde durante impossibilitate implendi uotum de ingressu huiusmodi, ad uoluntariam peccati, quia fecit se impotentem, & uoluntatem implendi, quando poterit, remanet obligatus.

¶ Ad secundum uero dubium, quia ponitur sub uoto cadere perseverantiam in religione, non facile liquet ad quid remanet obligatus. Discordia siquidem apparet in principijs, & in applicatione ad conclusionem. In principijs quidem, quoniam ut prius dictum fuit, uotum simplex religionis creditur differre in materia a uoto iolemi professionis: ita quod materia uoti professionis est obedientia, paupertas, castitas &c. Materia autem uoti simplicis, cum scilicet quis uouet religionem assumere, & perpetuo permanere, est ipsa professio in ueritate cum enim clauditur, ut perseveraret. Non enim plus tenetur ad perseverandum in religione, qui prius uotum simplex habuit de religione absolute, quod includit perseverantiam, & postmodum est professus, quam qui sine precedente simplici uoto professus est: quoniam non plus cadit sub uoto simplici religionis, quam perseverantia deota ex professione, ut patet extra de uoto capiti. Per uas, ubi Episcopo Gebenensi praehabenti uotum religionis, dicitur quod sit religionis. Et si post fuerit iterum ab Ecclesia Gebenensi factus episcopus, poterit esse episcopus. Idem est ergo uouere se futurum religiosum, & se ingressurum, & perseverantem in religione, & se professurum religionem. Constat autem quod si quis uouet se professurum religionem, materia talis uoti est ipsa professio, cuius professionis materia sunt obedientia, paupertas, & castitas. Non est ergo eadem materia utriusque uoti religionis simplicis scilicet, & iolemi. Aliis autem uideretur quod materia utriusque uoti est eadem, scilicet, quod rota materia uoti iolemi est materia uoti simplicis, quamuis non e contra: quia etiam ipsum uotum ioleme est materia uoti simplicis. Et hoc magis tenditur per uotum ad promissum, quam ad obligationem promissi: quemadmodum magis tenditur ad terminum, quam ad uiam. Promissio enim, & obligatio propter rem promissam fit, & ordinatur ad illam, sicut uia ad terminum. Vnde qui uouet profiteri, cum profiteri importet professionem, & obligationem ad castitatem &c. non uouet profiteri, nisi propter esse religiosum, obedientem, pauperem, castum. Cadit ergo sub uoto suo tota materia professionis, ad quam directe tendit media professio. Et confirmatur, quia secundum

A Anselmum, uotum se habet ad opera, quae sunt illius materia, sicut arbor ad fructus: ita quod qui uouet dat arborem, & fructus, & non dat arborem referendo sibi fructus: quoniam nihil uoueret, nec fructus solos, sicut qui facit bonum sine uoto. Constat autem quod promittens arborem cum fructibus, habet pro materia

hoc, quod implet uota Deo facta. Hoc enim pertinet ad fidelitatem quam homo debet Deo. Fractio autem uoti est quaedam infidelitatis species. Vnde Salomon rationem assignat, quare sint uota reddenda: quia displicet Deo infidelis promissio.

B AD PRIMUM ergo dicendum, quod secundum honestatem ex qualibet promissione homo homini obli-

casu posito, tenetur transgressor ultra poenitentiam solum modo ad uoluntatem implendi uotum quando poterit. Iuxta secundam autem uiam tenetur ad haec, & opera religionis, quae potest facere in illa impotentia profecti confitetur.

¶ Duabus autem existentibus his extremis opinionibus, media via incedendum est, & dicendum, quod uotum quo quis se obligat ad esse religiosum, habet duplicem materiam, scilicet proximam ac immediatam, & remotam ac mediatam: & quod materia eius proxima ac mediata est assumere statum religiosum, seu (quod idem est) profiteri religionem, seu obligare se uoto iolemi ad religionem. Materia autem remota & mediata est obedire, continere, abdicare a se proprietatem rerum. Declaro singula. Primum, quod utrumque sit materia talis uoti: secundo, quod primum sit materia proxima ac immediata: tertio, quod secundum sit materia remota ac mediata. Quod enim utrumque sit materia talis uoti, patet ex hoc, quod ex vi uoti non per accidens, sed per se tenetur quicumque est affectus tali uoto non solum ad profitendum religionem, sed ad obseruandam religionem non minus, quam iurans alicui accipere illam in uxorem, tenetur non solum contrahere per uerba de praesenti: sed habere se ad illam in uxorem. & ratio utrobique est eadem, quia scilicet, professio, & contractus matrimonij uane promitteretur, nisi propter opera religionis, & conjugij. Quod uero professio sit proxima & immediata materia talis uoti, patet ex hoc, quod directe absque ullo medio tale uotum attingit ipsam. Qui enim promittit se religiosum fore, promissionem suam directe, & immediate applicat super professionem faciendam, qua consumatur religiosus. Quod autem opera religionis, scilicet, obedire, continere &c. sint mediata, & remota materia talis uoti, patet ex hoc, quod non cadunt sub tali uoto, nisi mediante professione, cuius haec opera sunt materia. Sicut qui uouet suscipere ordinem factum in Ecclesia occidentali, habet pro materia proxima suscipere ordinem, & obligare se ad continentiam: pro materia uero remota habet ipsam continentiam, quae est materia uoti, quae in susceptione ordinis facti emittitur. Duabus autem talis uoti existentibus materiis diuersimode, sic quod una non nisi mediante alia cadit sub uoto, contingens est, quod secundaria sequatur naturam primae: mediata, naturam immediatae quo ad obligationem & non obligationem: quia cum uotum ipsum obligatorium sit, eodem modo materia uoti referatur ad obligationem, quo referatur ad uotum. Quod igitur non nisi mediante alio est materia uoti, illud non nisi mediante eodem est materia obligationis: ac per hoc cum opera obedientiae, continentiae, & abdicacionis proprietatis rerum non nisi mediante professione cadunt sub simplici uoto religionis, oportet, ut non nisi mediante professione cadant sub obligatione dicti uoti simplicis. & ex hoc manifeste sequitur, quod quicquid excusat a professione, excuset a consequentibus, seu comitantibus uinculis, & operibus. Ac per hoc si quis nouit non solum ingressum religionis, sed etiam perseverare, seu, quod idem est, profiteri, & postmodum consumauit matrimonium, non tenetur ad uota obedientiae, paupertatis, castitatis, & reliqua concomitantia, quamdiu in statu isto est: quoniam ex quo excusatur a proxima, & immediata materia uoti, scilicet professione, excusatur quoque a remota & mediata, scilicet operibus castitatis, obedientiae &c. quae non nisi mediante professione fuerunt & sunt materia simplicis uoti. Nec refert quo ad hoc, quod culpabiliter se possit in hoc statu: quia culpabiliter se posuit in hoc statu, benefacit quod iste peccauit, & quod tenetur panitere, sed non facit quod non excusatur a professione. Executio namque a professione est

D

E

Secunda Secunda S.Tho. DD 3 effectus

ex voto post perditam virginitatem de cetero continere. Perinde enim esse ac si vouisset, se non prima vice admittituram veneream voluptatem. Verum talis intentio non probatur in aliqua persona ex aliaris dubitando. scilicet ex hoc, quod si fuisset practica sui casus, non vouisset. Constat namque innumera pacta valida esse talia, scilicet, quod si affuisset a principio praesentia huiusmodi, non fuisset facta, ut patet de matrimonijs, & professionibus multis. Similiter nec ex hoc, quod si fuisset non virgo, non vouisset hoc namque spectat ad excitationem ad votum, & non ad conditionem obligationis. Non enim ex hoc fit votum conditionale, sed incitatur ad faciendum votum absolute. Auctoritas autem allata auctoritas non suffragatur, & male videtur intelligi: quoniam auctoritas loquitur de impedimento voti, & non de impedimento voluntatis vouentis. Et docet, quod quicquid impedit votum sciendum, aufert voto facto obligationem, ut patet de materia impossibili ibidem pluribus exemplis. Oportet enim votum habere materiam possibilem, quoniam ad impossibile nemo tenetur. & non docet, quod quicquid impedit voluntatem vouentis, si praesens esset, auferat a voto obligationem. Haec enim doctrina vniuersas religiones cum clero enervat: quoniam innumeri euentus, si praesentes essent quando fit votum, impedirent voluntatem vouentis, qui tamen non aufert voto facto obligationem.

¶ Circa eandem materiam, scilicet, votum continentiae, occurrunt duo dubia mora ab alijs, sed minus, vt videntur, bene soluta. Primum est, An uotum non nubendi, sit uotum castitatis. Secundum est, An concubina, uel meretrix, iuxta factisacrae lenoni suo uicini ne eam deserat, uouens non nubere, possit post licite nubere.

¶ Ad primum dubium, quod in quolibet nostro primo tractatu, iterum dicitur, quod uotum non nubendi aequale uoto castitatis, quo ad propriam materiam uoti castitatis, licet non quo ad communem materiam uotis & praecipii.

¶ Ad cuius euidenciam scito, quod uotum castitatis habet duplicem materiam, scilicet communem, & propriam. Materia propria eius est castitas supererogationis, quae directe opponitur operibus matrimonij: quoniam propria materia uoti est bonum supererogationis. Materia uero communis eius est castitas opposita luxuria: & propter hanc communem materiam fit, ut habens uotum castitatis, si fornicetur, faciat contra uotum. Iam enim dictum est, quod uotum proprie dictum, cadit super materiam communem, & non solum super propriam, dum dictum fuit, quod necessaria ad salutem possunt esse materia uoti proprie dicta in uoto autem non nubendi constat, quod sola castitas supererogationis clauditur. Aequiuale ergo uotum non nubendi, & uotum castitatis, quo ad propriam materiam uoti: quamuis ille qui habet uotum non nubendi, si fornicetur, non faciat contra uotum. Haec enim differentia ex materia communi uoti, & non ex propria procedit, ut patet ex dictis. Et quia uota secundum propriam materiam uoti primo considerantur, iudicantur, dispensantur, & commutantur: ideo eiusdem rationis sunt ambo, licet non aduertentes ad huiusmodi distinctionem, aliter dicere uideantur.

¶ Ad secundum dubium sub dubitatione relictum in 38. distin. 4. sententiarum a Petro de Palude, dicitur cum distinctione, quod aut mulier talis intendit uere uotum emittere, & obligare se ad id, quod tale uotum ex se natum est obligare, quamuis non intendat seruari castitatem, sed luxuriose uisere, & de carne continue cogitare, tale uotum est obligatum: sicut professio illius qui propter auaritiam, & commoda luxuria, uerbae professionis uinculum subit nihil intendendo obseruare, ipsum obligat, ut supra dictum est. Aut mulier intendit obligare se solum ad non nubendum, ut liberius malefaciat, credens hoc posse cadere sub uoto, & sic cum finis sit malus, & id quod est ad finem non fit de genere bono, quia finis est libertas peccandi, & materia, quae est ad

finem, est non nubere, quod constat non esse de genere suo bonum, clare patet, quod uotum tale non est uotum, sed promissio de non impediendo malum, procedens ex errore supponentis hoc posse esse materiam uoti: unde ad nihil obligat tale uotum. Et licet utraq; intentio possit accidere, prima tamen communiter accidit: uidentur quoniam intendunt uoto illo se astringere, quo bonae mulieres solite sunt se astringere, cum uolent non nubere. & hoc lenones ab eis requirunt, ut tali vinculo arceantur a matrimonio contrahendo.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli, dubium occurrit de uotis, quae sunt non statim, nec certo tempore, sed sine determinatione temporis soluenda, ut cum quis uouet ieiunare tribus diebus, aut offerre aliquam imaginem &c. & nihil cogitat de tempore, certus tamen est, quod non se intendat obligare ad statim.

¶ Ad hoc dicitur, quando intentio uouentis ignota est sibi ipsi, quod nihil aliud scit de intentione sua, nisi quod in casu proponitur, tunc possit alicui uideri, quod idem esset iudicium de obligatione huiusmodi uotorum, & de obligatione praecipitorum affirmatiuorum: quoniam huiusmodi uota obligant non ad semper, quemadmodum affirmatiua praecipita: & secundum hoc, sicut praecipita affirmatiua sine determinatione temporis obligant solum ad tempus necessitatis, ita etiam ista uota non obligant nisi in articulo necessitatis. Sed hoc non recte dicitur in proposito: quoniam uotum licet sit lex quaedam singularis, non est tamen in proposito de his, quae sunt quandoque necessaria ad salutem, ita ut articulus necessitatis determinatur sit tempus obligationis, sicut in praecipitis affirmatiuis contingit, ut patet de praecipio baptismi, & honorandi parentes, & huiusmodi.

¶ Praet. Praecipita affirmatiua dantur communiter hominibus, in quibus est tanta uarietas, ut unum omnibus necessarium tempus fore te impossibile esse statueret. Lex autem uotua est singularis uouentem tantum sponte obligans tempore praefixo a uouente.

¶ Praet. Obligatio uotua est ex intentione uouentis: contra intentionem autem uouentis communiter uidetur esse, quod expectetur articulus necessitatis. Non est igitur de tempore executionis uotorum, sicut de executione praecipitorum affirmatiuorum sentiendum: sed iuxta sacrae legis auctoritatem aliam in littera, tempus executionis est infra tarditatem, seu moram iuxta conscientiam uouentis, quando non est tempus praefixum. Ita quod si conscientia sua sibi dicit, quod expectare per annum, aut duos annos &c. non est contra uinculum sui uoti, non est in mora, non tardat reddere Deo uotum suum. Potest autem hoc multipliciter scire. Primo, ex recordatione uinculi, quod habet, quod nunquam occurrit sibi cum remorsu, quod non impleuit aut implet, sed ut post implendum. Secundo ex hoc, quod intentio sua erat ita obligare se promissione uotua, sicut consuevit promittere alia, scilicet faciendo cum tempore factis large. Tertio, quia multa tempora sunt tempora commoda secundum veritatem, quae tamen secundum morem uouentis non reputantur commoda. & ipse intendebat de tempore commodo in idiomate suo. Quod si nec ex his, nec alijs possit intentio uouentis haberi, determinatio temporis arbitrio boni iurisperiti singularibus conditionibus personae, materiae &c. relinquatur, si non potest tunc uniuersam partem eligere, scilicet reddendo uotum.

¶ Super Quaestiois octuagesimoctauae Articulum quartum.

¶ In articulo 4. eiusdem quaest. 88. aduerte, quod articulus praesens de utilitate uoti inquit, ut distin. quaest. & titulus articuli testantur, ita quod expedire significat in proposito, utile esse, sicut in Euangelio. Expediit ut unus moriatur pro populo. Propter quod in corpore articuli utilitas uoti monstratur non respectu Dei, sed nostri, quod ad utrumque, scilicet promissionem, & redditionem, ordine tamen praeposito, ab opere Secunda Secunda S. Thomae. DD 4 ad prin-

A finem, est non nubere, quod constat non esse de genere suo bonum, clare patet, quod uotum tale non est uotum, sed promissio de non impediendo malum, procedens ex errore supponentis hoc posse esse materiam uoti: unde ad nihil obligat tale uotum. Et licet utraq; intentio possit accidere, prima tamen communiter accidit: uidentur quoniam intendunt uoto illo se astringere, quo bonae mulieres solite sunt se astringere, cum uolent non nubere. & hoc lenones ab eis requirunt, ut tali vinculo arceantur a matrimonio contrahendo.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli, dubium occurrit de uotis, quae sunt non statim, nec certo tempore, sed sine determinatione temporis soluenda, ut cum quis uouet ieiunare tribus diebus, aut offerre aliquam imaginem &c. & nihil cogitat de tempore, certus tamen est, quod non se intendat obligare ad statim.

ARTICVLVS IIII.

Utrum expediat aliquid uouere.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod non expediat aliquid uouere. Non enim alicui expedit, ut priuaret se bono quod ei Deus donauit: sed libertas est vnum de maximis bonis, quae homini Deus dedit, quauis priuari p-

ossit, quod in casu proponitur, tunc possit alicui uideri, quod idem esset iudicium de obligatione huiusmodi uotorum, & de obligatione praecipitorum affirmatiuorum: quoniam huiusmodi uota obligant non ad semper, quemadmodum affirmatiua praecipita: & secundum hoc, sicut praecipita affirmatiua sine determinatione temporis obligant solum ad tempus necessitatis, ita etiam ista uota non obligant nisi in articulo necessitatis. Sed hoc non recte dicitur in proposito: quoniam uotum licet sit lex quaedam singularis, non est tamen in proposito de his, quae sunt quandoque necessaria ad salutem, ita ut articulus necessitatis determinatur sit tempus obligationis, sicut in praecipitis affirmatiuis contingit, ut patet de praecipio baptismi, & honorandi parentes, & huiusmodi.

¶ Praet. Praecipita affirmatiua dantur communiter hominibus, in quibus est tanta uarietas, ut unum omnibus necessarium tempus fore te impossibile esse statueret. Lex autem uotua est singularis uouentem tantum sponte obligans tempore praefixo a uouente.

¶ Praet. Obligatio uotua est ex intentione uouentis: contra intentionem autem uouentis communiter uidetur esse, quod expectetur articulus necessitatis. Non est igitur de tempore executionis uotorum, sicut de executione praecipitorum affirmatiuorum sentiendum: sed iuxta sacrae legis auctoritatem aliam in littera, tempus executionis est infra tarditatem, seu moram iuxta conscientiam uouentis, quando non est tempus praefixum. Ita quod si conscientia sua sibi dicit, quod expectare per annum, aut duos annos &c. non est contra uinculum sui uoti, non est in mora, non tardat reddere Deo uotum suum. Potest autem hoc multipliciter scire. Primo, ex recordatione uinculi, quod habet, quod nunquam occurrit sibi cum remorsu, quod non impleuit aut implet, sed ut post implendum. Secundo ex hoc, quod intentio sua erat ita obligare se promissione uotua, sicut consuevit promittere alia, scilicet faciendo cum tempore factis large. Tertio, quia multa tempora sunt tempora commoda secundum veritatem, quae tamen secundum morem uouentis non reputantur commoda. & ipse intendebat de tempore commodo in idiomate suo. Quod si nec ex his, nec alijs possit intentio uouentis haberi, determinatio temporis arbitrio boni iurisperiti singularibus conditionibus personae, materiae &c. relinquatur, si non potest tunc uniuersam partem eligere, scilicet reddendo uotum.

¶ Super Quaestiois octuagesimoctauae Articulum quartum.

¶ In articulo 4. eiusdem quaest. 88. aduerte, quod articulus praesens de utilitate uoti inquit, ut distin. quaest. & titulus articuli testantur, ita quod expedire significat in proposito, utile esse, sicut in Euangelio. Expediit ut unus moriatur pro populo. Propter quod in corpore articuli utilitas uoti monstratur non respectu Dei, sed nostri, quod ad utrumque, scilicet promissionem, & redditionem, ordine tamen praeposito, ab opere Secunda Secunda S. Thomae. DD 4 ad prin-

3. cont. cap. 138.